

Тема. Звертання. Розділові знаки при звертанні.

Мета : у процесі виконання практичних вправ закріпити в учнів уміння визначати види звертань, виділяти звертання в контексті, правильно інтонувати речення зі звертаннями ; відпрацьовувати пунктуаційні навички щодо правильної розстановки розділових знаків у реченнях зі звертаннями, уміння зіставляти, робити висновки, обґрунтовувати міркування ; розвивати творчі вміння, аналітичні здібності, увагу, пам'ять, збагачувати й уточнювати словниковий запас, за допомогою мовленнєво – комунікативного дидактичного матеріалу розвивати культуру спілкування; виховувати любов до рідної мови .

Обладнання: картки для роботи у групах, тлумачний словник.

Перебіг уроку

I.Організаційний момент.

1. Повідомлення теми уроку .
2. Визначення очікуваних результатів.
- Обмін усмішками та побажаннями (обов'язково називати ім'я однокласника).
- Учитель зачитує поезію і пропонує з'ясувати над чим працюватимемо на уроці.

Прекрасні звертання

Є в нашій мові прекрасні звертання,
добрі і щирі , чудові слова.

Тими словами усяк без вагання

Маму найкращу свою назива:

Мамо, матусенько, мамочко , ненько,

Матінко , усміх твій ніжний ловлю .

Я над усе тебе в світі люблю.

3.Повідомлення мети й завдань уроку. Мотивація діяльності.

Учитель. На уроці ми відпрацюємо вміння визначати види звертань, виділяти їх у контексті, розставляти розділові знаки у реченнях зі звертаннями . Працюючи над творчими завданнями , ви розвиватимете своє мислення, мовлення, увагу.

II. Актуалізація опорних знань.

Закінчити речення.

1.Звертання – це...

2.Є такі види звертань:

3.У реченнях зі звертаннями ставимо такі розділові знаки...

III. Опрацювання навчального матеріалу.

1.Робота в малих групах.

Умови. Об'єднання учнів у 4 групи. Розподіл ролей у групі : спікер – координує роботу ; секретар – записує висновки ; доповідач – презентує результати спільної діяльності ; посередник – стежить за часом. Групи виконують завдання на картках. Доповідачі представляють роботу груп біля дошки , коментуючи висновки; решта учнів записують окремі речення , які видалися складними , суперечливими чи , навпаки, цікавими.

Завдання

1 група . Прочитати речення , правильно їх інтонуючи .Яким частинами мови виражені звертання в поданих реченнях?

Ти справжній лицар , сину! Ти вславиш Україну!

Ми , люба матінко, козачого роду.

Люби , дитино, землю цю прекрасну!

Розкажи мені, сивий діду, про свої пережиті дні.

2 група.Графічний самодиктант.

Зобразити схеми речень у таблиці, виділити граматичні основи. Зробити висновок щодо постановки розділових знаків у реченнях зі звертаннями.

<i>Пустити мене, старий діду, на вулицю погулять...</i>	
<i>"Матінко моя!..- кричить Дмитрик.- Матінко!"</i>	
<i>Язиче, язиче, лихо тебе кличе.</i>	
<i>Ой дівчино, шумить гай...</i>	
<i>Цвіти, розвивайся, Україно!</i>	
<i>Ану, діти, до роботи.</i>	

3 група . Поставити розділові знаки, вказати вид звертання. Зробити висновок.

1. *Не хилися явороньку ще ж ти зелененький!*
2. *Засмійся Матвійку дам копійку.*
3. *Ой сину мій сину сину молоденький де нічку пробував?*
4. *Не плач не журися молодий козаче.*
5. *Спи ж ти малесенький пізній -бо час...*
6. *Ой і не стелися хрещатий барвінку.*

4 група. Вправа-редагування. Зробити висновок про роль звертань у мовленні (заповнити таблицю).

Неправильно	Правильно
<i>Петенька, йди сюди</i>	Петрику (Петрусю), підійди сюди!
<i>Ой ти, мій котик!</i>	Ой ти, мій котику!
<i>Андрюшка, відкрий очі –вже ранок!</i>	Андрійку, розплющ очі - вже ранок!
<i>Анічка, поділи грушу пополам!</i>	Ганнусю, поділи грушку навпіл!
<i>Ох ти ж, моя куколка!</i>	Ох ти ж , моя лялечко!
<i>Дівочки, обережно!</i>	Дівчатка, обережно!
<i>Пробач мене, дедушка, умоляю!</i>	Пробач мені, дідусю, благаю!
<i>Шофер , притормозіть, будь ласка!</i>	Пане водій, пригальмуйте, будь ласка!
<i>Вибачаюсь тьотя, яка слідує зупинка?</i>	Вибачте, будь ласка, тітонько, яка наступна зупинка?
<i>Будьте добрі, дядя, подвиньтесь!</i>	Будь ласка (прошу Вас), будьте добрі, посуньтесь!
<i>Пацан, до якої години працює общественний транспорт?</i>	Агов, юначе, до котрої години працює громадський транспорт?

2 . Конструювання речень за схемами – моделями. Поставте у формі кличного відмінка й запишіть імена членів своєї родини та друзів. Із трьома з них складіть речення за схемами.

- ... ,Звертання ,
- ..., Звертання.
- Звертання !

3. Творча робота(виконується індивідуально).

Перебудувати речення так, щоб виділені слова виступали в ролі звертань.

Складіть продовження твору, вживаючи звертання та однорідні члени речення .

Скільки краси в **моєму коханому місті** ! Особливо милі нам **вулиці** нашого дитинства.

Учні зачитують твори(Мікрофон : кому передати слово визначає не вчитель , а учень, що відповідає).

IV. Рефлексія .

Запитання.

- Яка синтаксична роль звертання в реченні?
- З якою інтонацією вимовляються звертання?
- Назвіть види звертань за будовою .
- Чи можуть вживатися в ролі звертань займенники ти , ви ?
- Які розділові знаки вживаються в реченні зі звертанням ?
- Що далось вам легко й було цікавим? Що викликало труднощі?

V. Домашнє завдання .

1. Виписати 7 – 8 речень зі звертаннями . Проаналізувати розділові знаки.
2. Для учнів високого рівня : підготувати повідомлення про українські національні традиції звертання та їх використання у художній літературі.